

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра філософії і педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

О.Ю. Нестерова

«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Людина, суспільство, вірування»

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 033 Філософія
Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
Освітня програма Філософія
Статус Обов'язкова
Загальний обсяг 4 кредити ЄКТС (120 годин)
Мова викладання Українська

Викладач: доц. Жадяєв Д.В.

Дніпро
НТУ «ДП»

2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Людина, суспільство, вірування**» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для освітньо-наукової програми «Філософія», спеціальності 033 Філософія / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2024. – 24 с.

Розробник – Жадяєв Денис Володимирович, доцент кафедри філософії і педагогіки, кандидат філософських наук.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки здобувачів вищої освіти до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 033 Філософія (протокол № 1 від 29.08.2024).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2 <u>ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ</u>.....	4
3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	4
4 <u>ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ</u>.	5
5 <u>ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</u>.....	10
5.1 <u>Шкали</u>.....	10
5.2 <u>Засоби та процедури</u>.....	11
5.3 <u>Критерії</u>.....	13
6 <u>ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</u>.....	19
7 <u>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</u>.....	20

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів уявлень про розуміння і інтерпретацію Людини як явища, суб’єкта та об’єкта дослідження західними та вітчизняними філософськими школами на засадах ліберальних і гуманістичних ідеалів, що концептуально сприяли б і євроінтеграційним процесам.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання - в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
ПРН1	ДРН 1	Мати концептуальні та методологічні знання з уявлень про людину та суспільство, їх способи мислення та поведінку.
ПРН6	ДРН 2	Розуміти основні уявлення про типи релігій
ПРН8	ДРН 3	Розрізняти сакральне від профанного, віру - від релігійних організацій, ідентифікувати маніпуляції на підставі апеляції до неочевидного (всупереч тому, що вважається релігійними організаціями «авторитетним»).

3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальн	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години		
		Денна	Вечірня	Заочна

их занять		аудитор ні заняття	самостій на робота	аудитор ні заняття	самостій на робота	аудитор ні заняття	самостій на робота
Лекційні	-	-	-	-	-	6	108.5
Практичні	-	-	-	-	-	4	
Лаборатор ні	-	-	-	-	-	-	-
Контрольн і заходи	-	-	-	-	-	1.5	-
РАЗОМ	120					11.5	

4 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	70
ДРН1	1. Духовність та філософія 1.1 Духовність та мораль: діяльність у світі. 1.2 Духовність та релігія: духовність, як усамітнена практика. 1.3 Духовність та свідомість: духовність, як раціональна діяльність. 1.4 Духовність, як ірраціональне. 1.5 Духовність та містицизм.	10
ДРН1	2. Хронологічний вимір явища духовності: уявлення про духовність в епоху античності 2.1 Духовність та міфологія. 2.2 Духовність та езотеризм. 2.3 Чи могла проявлятися духовність в	20

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	<p>античності?</p> <p>2.4 Духовність та синкретизм світогляду в епоху стародавньої греції.</p> <p>2.5 Духовність, як єдність душевного та тілесного.</p> <p>2.6 Духовність та естетика.</p>	
ДРН2	<p>3. Духовність та епоха середньовіччя</p> <p>3.1 Духовність та логіка теології.</p> <p>3.2 Духовність у контексті співвідношення віри та розуму (Т. Аквінський, Тертуліан, П'єр Абеляр).</p> <p>3.3 Духовність та ідея Бога. Докази існування Бога, логіка та духовність.</p> <p>3.4 Екзегетика та духовні вчення.</p> <p>3.5 Чи може духовність бути суто раціональною?</p> <p>3.6 Духовність та віра у догмати та духовність як вчинок.</p>	10
ДРН1 ДРН2	<p>4. Хронологічний вимір духовності: духовність в епоху Відродження</p> <p>4.1 Епоха Відродження та духовність: духовність як мистецтво;</p> <p>4.2 Духовність та уявлення про щастя;</p> <p>4.3 Духовність та уявлення про збіг протилежностей (Якоб Бьоме. Микола Кузанський).</p> <p>4.4 Духовність як єдність зі світом, несуперечливість секулярному.</p> <p>4.5 Духовність як світська мораль (Мішель</p>	10

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	Монтень).	
ДРН1 ДРН2	<p>5. Хронологічний вимір духовності: епоха Просвітництва та Новий час</p> <p>5.1 Вольтер проти церкви та поняття про духовність.</p> <p>5.2 Дені Дідро та духовність: сарказм чи відновлення моралі.</p> <p>5.3 Чому французькі матеріалісти виступають проти церкви та чи були вони проти духовності? Клод Гельвецій, Етьєн Кондільяк, Поль Гольбах.</p> <p>5.4 Чи завжди інститут церкви має "монополію" на духовність?</p> <p>5.5 Духовність з точки зору Емануеля Канта: бути моральним чи бути гідним?</p> <p>5.6 Гегель та вчення про дух. Духовність з точки зору філософії Гегеля.</p> <p>5.7 Духовність та страждання: чи завжди щастя та духовність не є сумісними?</p>	10
ДРН2 ДРН3	<p>6. Духовне та секулярне</p> <p>6.1 Духовність та культура.</p> <p>6.2 Духовність та естетика.</p>	10

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	6.3 Духовність та психологія. 6.4 Духовність та ідея прогресу: чи є критерії "більш" та "менш" духовного? 6.5 Духовність та гуманізм. 6.6 Духовність та питання про смертну кару. 6.7 Духовність, любов та повага. 6.8 Духовність та Справедливість: поняття-антагонізми?	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	50
Шифри ДРН	Види та тематика навчальних завдань	Обсяг складових, години
ДРН1	Духовність та сакральне <ul style="list-style-type: none"> • Різниця між вірою та релігією в контексті поняття про духовне. • Духовність та Символ віри: чи потребує духовність публічності? • Духовність як особистий досвід. • Духовність та стан душі: суб'єктивний прояв духовного досвіду. • Духовність та символізм: чи є суперечливість між "духовностями" так само, як між символами їх вираження? • Ідеї Бога, Абсолюту та реальність людини: чи не є людина творцем Ідеї бога? 	20

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ДРН2	<p>Духовність та маніпуляції з цим поняттям</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чому аргументи церков, що непримиримо ставляться до інших релігій, не є достатніми? • Плюралізм визначень поняття духовності: священні тексти та художня література з точки зору духовності. • Віра у Бога, віра у Ідею бога: чи є між цими поняттями суперечливість? • Софізм тверджень типу "Христос постраждав за тебе!" та інших. • Для чого комусь може бути дуже потрібною духовність Інших? • Спекуляція поняттям духовності як шлях до особистої наживи. • Чи маємо ми моральне право дорікати іншим у їх "недостатній" духовності? 	20
ДРН1 ДРН2	<p>Духовне та наукове</p> <ul style="list-style-type: none"> • Форми релігій, що претендують на "науковість". • Чому інженер, математик не має підстав ображати своїх опонентів і чому духовні вчителі вдаються до взаємних образ? • Чи не є наукова діяльність (включаючи точні та природничі науки) пізнанням божественного (як Незмінного у природі та в ідеях людини)? • Чи не може бути наукова практика свого 	10

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	<p>роду "молитвою" за добробут інших?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чи може духовність суперечити інтелектуальній діяльності взагалі? • Духовність як розрахунок та духовність, як надія: природничий та гуманітарний аспекти духовності 	
Разом		120

5 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

5.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів вищої освіти.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
------------	--------------

90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач вищої освіти отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

5.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності здобувача вищої освіти за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач вищої освіти на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ
--------------------------	-----------------------------

навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота	визначення середньозваженого результату поточних контролів;
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи	(ККР)	виконання ККР під час іспиту за бажанням здобувача вищої освіти

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача вищої освіти шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час іспиту має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

5.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача вищої освіти ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання

Для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
------------------------------------	--	-------------------------

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
Знання		
<ul style="list-style-type: none"> • найбільш передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей 	<p>Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; - критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей; <p>Відповідь містить несуттєві помилки або описки</p>	95-100
	<p>Відповідь містить несуттєві помилки або описки</p>	90-94
	<p>Відповідь правильна, але має певні неточності</p>	85-89
	<p>Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована</p>	80-84
	<p>Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена</p>	74-79
	<p>Відповідь фрагментарна</p>	70-73
	<p>Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача вищої освіти про об'єкт вивчення</p>	65-69
	<p>Рівень знань мінімально задовільний</p>	60-64
	<p>Рівень знань незадовільний</p>	<60
Уміння/навички		
<ul style="list-style-type: none"> • критичний аналіз, оцінка і синтез нових 	<p>Відповідь характеризує уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; 	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
та складних ідей; • розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем	<ul style="list-style-type: none"> - провадити інноваційну діяльність; - інтегрувати знання; - оновлювати знання; - розв'язувати проблеми; - провадити наукову діяльність. 	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з несуттєвими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> • спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі.</p> <p>Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність - положенням, що обстоюються; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції; - використання іноземних мов у професійній 	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії діяльності	Показники оцінки
	діяльності	
	Достатнє володіння проблематикою галузі з незначними хибами. Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами. Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добре володіння проблематикою галузі. Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільне володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Часткове володіння проблематикою галузі. Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
	<p>Фрагментарне володіння проблематикою галузі.</p> <p>Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)</p>	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Автономність та відповідальність</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • ініціювання інноваційних комплексних проектів, лідерство та повна автономність під час їх реалізації; • соціальна відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень; • здатність саморозвиватися і 	<p>Відмінне володіння компетенціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання принципів та методів організації діяльності команди; - ефективний розподіл повноважень в структурі команди; - підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); - стресовитривалість; - саморегуляція; - трудова активність в екстремальних ситуаціях; - високий рівень особистого ставлення до справи; - володіння всіма видами навчальної діяльності; - належний рівень фундаментальних знань; - належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок 	95-100
самовдосконалюватися	Упевнене володіння компетенціями автономності та відповідальності з незначними	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
протягом життя, відповідальність за навчання інших	хибами	
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності та автономії незадовільний	<60

6 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Дистанційна платформа MOODLE (www.do.nmu.org.ua), MS TEAMS (<https://teams.microsoft.com/>)

Базові:

1. Adams, W. *The Philosophical Roots of Anthropology* (Lecture Notes Book 86) 73rd Edition, Kindle Edition [[електронний ресурс](#)]
2. BBC Radio 4. Moral Maze. Combative, provocative and engaging live debate examining the moral issues behind one of the week's news stories. #moralmaze [Podcast]: <https://www.bbc.co.uk/programmes/b006qk11>
3. BBC Radio 4: Law in Action (podcasts, 2008-2024). <https://www.bbc.com/mediacentre/proginfo/2016/10/law-in-action>
4. BBC. In our Time: Culture (podcasts, 2008-2024): <https://www.bbc.co.uk/programmes/p01drwny>
5. BBC. In our Time: Religion (podcasts, 2008-2024): <https://www.bbc.co.uk/programmes/p01gvqlg>
6. BBC. In our Time: Science (podcasts, 2008-2024): <https://www.bbc.co.uk/programmes/p01gyd7j>
7. BBC: In our Time: Philosophy (podcasts, 2008-2024): <https://www.bbc.co.uk/programmes/p01f0vzr>
8. Denys Zhadiaiev. Pando in Dnipro. An Interview with Eugene Shirley. May 22, 2022. Full text: <https://pandopopulus.com/blog/pando-in-dnipro/>
9. Kant I. (2023), *Anthropology in Collected Lectures of Kant: Lectures in Logic, Ethics, and Anthropology*. Grapevine Edition. Kindle edition, Amazon. [[електронний ресурс](#)]
10. *Moebius Anthropology: Essays on the Forming of Form*. (2020), (Ed. - Handelman, D.) 1st Edition, Kindle Edition. [[електронний ресурс](#)]
11. *Towards a Philosophical Anthropology of Culture: Naturalism, Relativism, and Skepticism* (Routledge Studies in Contemporary Philosophy). 1st Edition, Kindle Edition, 2021 [[електронний ресурс](#)]
12. Whitehead A. N. (1926). *Religion in the Making*. Lowell Lectures, Fordham University Press.

13. Whitehead A.N. (2024). Symbolism: Its Meaning and Effect. Amazon. [Kindle edition/store](#) .
14. Голубович І. В. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації з вибіркового курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 033 «Філософія» / І. В. Голубович, В. Л. Левченко, О. С. Петриківська. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 80 с.
15. Жадяєв Д.В. (2023). «Концепт природи» А.Н. Вайтгеда: недуюальність, процес, естетика. Монографія. – Дніпро: Журфонд, 2023. – 184 с.
16. Кант, І. Критика практичного розуму. Пер. з нім. Ігоря Бурковського. – К., «Юніверс», 2004.
17. Кримський С. Б., Павленко Ю. В. Цивілізаційний розвиток людства. К.: Вид-во «Фенікс», 2007. 316 с.
18. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас : Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 424 с. С.: 15-139..
19. Сковорода Г.С. Твори: У 2 т. Гарвардська бібліотека давньої української літератури. Корпус українських перекладів: Т. 2: Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. Київ, АТ «Обереги», 1994. 480 с.
20. Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін. К.: Либідь, 2003. 432 с.
21. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів: «Новий світ-2000», 2020. 492 с.
22. Хабермас Ю. Пізнання й інтерес. В кн.: Зарубіжна філософія ХХ століття. У 6-и книгах. Книга 6. Київ: Довіра, 1993. С. 228-238.

Додаткова література

1. *Relational Anthropology for Contemporary Economics: A Multidisciplinary Approach*, (2022)., (Ethical Economy Book 61) Kindle Edition [[електронний ресурс](#)]
2. Thinking Allowed. New research on how society works. BBC Sounds (podcasts 2008-2024): <https://www.bbc.co.uk/sounds/brand/b006qy05>
3. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах). / О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.; Книга 2. 536 с.
4. Вільчинська С. В. Філософська антропологія: ризики інтеграційних процесів. Мультиверсум. Філософський альманах. 2019. Вип. 5-6. С.80-93.
5. Горизонт духовності виховання: колективна монографія / *The Horizon of Spirituality of Education: collective monograph*. Уклали й підготували Йонас Кевішас та Олена М. Отич. Вільнюс: Zuvedra, 2019. 584 с.
6. Дерріда Ж. Питання стилю// *Всесвіт*, 1997.- № 7.- с. 135-146..
7. Культуротворчі виміри людини в сучасному універсумі: колект. монографія / І. В. Вернудіна, В. П. Драпогуз, Т. К. Гуменюк, Л. П. Саракун та ін.; за ред. М. М. Бровка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 380 с.
8. Леві-Строс К. Структурна антропологія.- К., 2000.- с. 34-57, 325-360.
9. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: Навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
10. Мовчан М. М. Страх як проблема буття людини в соціальному середовищі : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 356 с.
11. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини: монографія. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2020. 256 с.
12. Трансформація сучасного освітнього простору: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2020. 244 с.

13. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту / Н. В. Хамітов. К.: КНТ, 2020. 394 с.
14. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: світовий та вітчизняний контексти // Вісник НАН України. 2021, № 5. С. 81-94.
15. Ясперс К. Ніцше. Підхід до осягнення // Всесвіт, 1997.- № 7.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Людина, суспільство, вірування» для здобувачів першого (бакалаврський) рівня вищої освіти для освітньо-наукової програми «Філософія», спеціальності 033 Філософія / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2024. – 24 с.

Розробник: Денис Володимирович Жадяєв

В авторській редакції

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19